

Nastavak realizacije projekta Gornji horizonti - pripreme za gradnju HE Dabar

06 April 2012

Mediji su proteklih dana objavili informacije o pripremama dokumentacije za gradnju hidroelektrane Dabar koja je dio hidroenergetskog projekta Gornji horizonti. Ministrica za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS uručila je u Trebinju direktoru Hidroelektrana na Trebišnjici dokument koji sadrži urbanističko-tehničke uvjete za izgradnju HE Dabar. U medijskim napisima se dalje navodi da je sljedeći korak izdavanje ekološke dozvole, a potom i odobrenje za građenje hidroelektrane.

HE Dabar je planirana kao dio sistema Gornji horizonti, kojim se, u funkciji proizvodnje električne energije, vode sliva Neretve preusmjeravaju u sliv Trebišnjice. Ovaj, u svakom slučaju, kontraverzan projekat ozbiljno prijeti da se veći dio voda sliva Neretve (izvori Bune, Bunice, Bregave) preusmjeri prema slivu Trebišnjice u cilju izgradnje više elektro-energetskih proizvodnih kapaciteta. Ranije smo isticali da ovakvo preusmjeravanje voda iz jednog u drugi sliv po međunarodnim konvencijama nije dozvoljeno, ali da u ranijoj, prvoj fazi, (izgradnja tunela za odvodnju vode iz Dabarskog polja u Bilećko jezero) projekat nije ozbiljnije naišao na proteste i otpore u FBiH gdje se očekuju najveće negativne posljedice realizacijom ovog projekta. Tu i tamo oglasile su se neke NVO ukazujući na moguću deficit vode u pritokama Neretve (Buna, Bunica, Bregava) te ekološkim posljedicama u Hutovom blatu i delti Neretve. Uostalom, efekat prve faze izgradnje projekta Gornji horizonti prošlog ljeta bio je očigledan: u Stocu je tok Bregave bio ispod biološkog minimuma, a već u decembru, u vrijeme velikih voda novopridošle vode iz Dabarskog polja znatno su pridonjele nezapamćenim poplavama u Bileći i Popovom polju.

Nije nam poznato da li je u tom smislu reagovalo Ministarstvo okoliša i turizma vlade FBiH. Zanimljivo je da je investitor prve faze (izgradnja tunela i odvodnih kanala u Dabarskom polju) kompanija EFT-Group, ista firma koja je nosilac koncesije za izgradnju HE Ulog na Neretvi, gdje se sve negativne posljedice odražavaju nizvodno u FBiH. Da li će i u ovom slučaju vlada FBiH i nadležno ministarstvo imati pasivnu ulogu kao u slučaju izdavanja okolinske dozvole za HE Ulog? Aktualni Zakon o zaštiti okoliša FBiH (Élan 70 – Prekogranični uticaji) između ostalog kaže: "Građani koji žive na području drugog entiteta imaju ista prava da učestvuju u ovom postupku u svojstvu stranke kao i građani koji žive na području gdje pogon i(li) postrojenje treba da se gradi". To znači da nadležno federalno ministarstvo treba da organizuje javnu raspravu o projektu HE Dabar na području FBiH gdje se očekuju negativni uticaji realizacijom projekta, da građanima pruži vjerodostojnu informaciju o projektu i njegovim uticajima na vode u FBiH i u tom smislu uputi zahtjeve u vezi izdavanja okolinske dozvole. U ovom slučaju problem je složeniji: u pitanju su negativni uticaji i u susjednoj Hrvatskoj. Bude li se ponovio scenarij iz javne rasprave i izdavanja okolinske dozvole za HE Ulog, kada je reagovala isključivo lokalna zajednica (Općina Konjic i NVO sa područja općine), ne treba očekivati značajnije mjere zaštite okoliša u FBiH uslijed negativnog dejstva projekta Gornji horizonti.

Zanimljiva je i zajednička pasivnost mjesta Blagaja i Bune naspram projekta Gornji horizonti. I dok su se isti maksimalno angažovali u zaštiti vlastitih interesa (zaštita obradive zemlje) prilikom određivanja trase autoputa na koridoru Vc, neobjektivna je pasivnost u zaštiti voda Bune i Bunice bez čije izdavanja nema niti uroda na odbranim oranicama.